

POESIA PREMIADA

✓
B 2073-1

A FESTA DA PATRONA

DE TABELIRON

POR

Enrique Labarta Pose

CALDAS DE REYES

IMPRESA DE "FRAY PRUDENCIO"

1904

V
612073-1

A festa da Patrona
DE TABEIRON

DEDICATORIA

A O MEU QUERIDO AFILLADO BASILIO PINTOS

Como non teño outra cousa que
darche, ahí che vai esta cesta de
ripios que che regala o teu pa-
dríño

E. LABARTA.

ANATOMIA

DE LA CAVIDAD ABDOMINAL
DE DON JUAN ALVAREZ

Con una lámina que representa
la cavidad abdominal en su estado
normal y en su estado patológico.

DE MADRID

A festa da Patroana

DE TABELIRON

I.

¡Inda parés que foi onte!
¡Inda percebo a fragancia
d'as rosas d'a miña infancia;
oigo o marmullo d'a fonte

qu'está preto d'o meu lar,
yo calore hastra min chega
d'a casiña que fumega
acochada antr'o pinar!
¡Xa todo, todo pasou!
¡Legrias d'outras idades:
ilusions d'as mocedades
qu'a triste vellez marchou:
non tornarés mentras viva!
¡Frores que n-as augas caí:
e que río á baixo van,
nunca volven río arriba!
¡Lugares onde nacin:
niños d'idas esperanzas:
o tempo, cantas mudanzas
puxo en vosoutros y-en min!
Berce, qu-ó son arrolache
d'alalás adormecentes,
os meus sonos inocentes:
¿ond'o teu fin atopache?
¡Cicais, xa n-a senentude,
as táboas que te formaron
mans despiedadas serraron

pr'a tapa d'un ataude!
¡Semellanza antr'os dous hai;
pois c-o curazón desfeito,
tamen coma ti, o meu peito
tapand'outro morto vai!

II

Dás mamorias que removo
d'a infancia, viva en min resta
máis que todas, a d'a festa
d'a Patrona d'ó meu povo.
¡Ay, n-é estraño que me lembre
a-a miña vida azorosa,
con amor santo d'a Nosa
Señoriña de Setembre!
Sin apartarse de min,
sua imaxe comigo vai,
¡que n-o colo d'unha nai
á querela deprendin!
¡O conxuro agarimoso

d'a musa d'un desterrado,
resurde o idilio enterrado
d'outro tempo venturoso!

N-a vispera d'a función
iba, cand'ó era rapás,
á ripicar as campás
d'a eigrexa de Tabeiron.
D'ó seu adro ó redondel
lindas bandeiras poñían,
e seis ducias alcendrían
de faroles de papel.
Xuntábase logo a xente
e á rubir escomenzaban
os foguetes, que cruzaban
os aires, supetamente;
y-as suas luces marelas,
tras d'un estalido louco,
caían pouquiñ'á pouco
com'unha chuvia d'estrelas;
ou, en rápedos cambeantes,
feguraban culebrinas,
enredosas serpentinas
e coroas de brillantes.

Dimpois, posto n-un rodicio,
escomenzaba á dar xogo
un monifate de fogo
beilando con arteficio:
y-a funcion daba romate
c-un grobo de rabo ardente,
que rubia lentamente
ô estoupar o monifate;
¡namentras qu'ô lonxe, armónicos,
pol-os escuros turreiros,
resoaban os pandeiros
y-os alalás melancónicos!

I I I

Cheo d'afán y-emoción,
case con noite, m'erguia
todol'os anos, o dia
d'a festa de Tabeiron.
Logo, aló n-a carballeira,
sintías'unha alborada

doce, alegre, froleada,
beiladora e churrusqueira.
Era o gaitero Xan Trigo
qu'á nosa cas ledó viña,
onde por costume tiña
tomar a parva, d'antigo.
N-habia en tod'ó concello
ni-n des légoas arredor,
outro gaitero millor
qu'aquel gaiteriño vello.
¡Díol-o teña en santa pás!
¡Ind'ó vexo, cal d'aquela,
póndom'a man n-a meixela
é dicind'«Hola rapás»!
Dimpois, falando por sete,
rubía, sin a rimposta,
ò estrado ond'a mesa posta
tiña, con viño e molete.
«Moi bos dias nos dea Dios»
berraba o vello; e axiña
contestaba n-a cociña,
miña nai: «Santos e bos»
C-o bombo e tamborileiro

postos cad'un d-o seu lado,
sentábase n-o sobrado
à beber viño, o gaiteiro;
e trago á trago, contaba
cando c-a gaita, n-a guerra
d'África, ôs mozos d'a Terra
a morriña lles tornaba;
y-antre risas e queixidos,
jiba resurdindo hestorias,
de total-as mortas grorias
e todol-os tempos idos!
Ó fin, farto de beber,
limpaba os beizos c-o pano,
dicindo: «D'hoxe n-un ano
con salú, si Diol-o quer.»
E logo, botaba á andar
diante d'o tambor y-o bombo,
sonrente, c-a gaita ô lombo,
regocixand'o lugar.
Dimpois, os nosos festeiros
pouco á pouco iban chegando.
Outeda e Don Venerando
eran decote os pirmeiros.

Atrás viña o meu padriño,
o ceruxano de Bora,
o Ferreiro e mail-a nora,
a comadre d'o Muiño
y-o crego D. Xepe Guerra,
qu'era o que tiña o Sermón.
¡Xá todos, sin esceución,
están debaixo d'a terra!

En rebuldeira manada,
as once prousimamente,
saía d'a cas a xente
pr'oir a misa cantada,
que, con bullangueiro son,
ripinicando á compás,
anunciaban as campás
d'a Eigrexá de Tabeiron.
¡Con qué fervorosa idea
n-o Templo de Dios entraba,
y-á virxe m' encomendaba
n-aquela misa d'aldea!
¡Nosa Señora querida!
¡Inda parés qu'a estou vendo:
o altare resprandecendo,

a cera tod'alcendrida,
o chan cuberto de frores,
o incenso n-o aire flotando,
o sol as naves pintando
por antr'os vidros de cores;
os cregos cantand'a misa,
a multitud de xinollos;
y-a virxe, con doces ollos
e agarimosa sonrisa,
vertendo n-os curazós
bálsamos de pás'e calma,
e infundiado en cada y-alma
á fe y-a esperansa en Dios!
Logo ó pulpeto rubia
Don Xepe Guerra; un velliño
que d'a virxe con cariño
tod'a hestoria nos dicia;
¡é cando d'a nai contaba
á congoxa e pesadumbre
d'ó Calvario n-a aspra cumbre,
tembrándoll'a vos, choraba!
¡A sua vos y-o seu pranto
surden n-a miña mamoria!

¡Que Diol-o teña n-a groria;
aque! creguiño, era un Santo!

Xa dita á misa maor,
fora a procesion saia,
y-o adro todo recorria
dand'unha volta arredor.

Iban diante, San Cristobo
c-o pino verde n-a man,
e San Roque, c-o seu can
todo pintado de novo;
logo, o martir San Lourenzo;
o noso Apostol bendito,
o grorioso San Benito
y-o fundador San Vincenzo;
e cerrando a porcesion,
antr'incenso e respradores,
toda cuberta de frores,
a imaxe d'a Conceucion,
siguindo o gaitero atrás
y-os cregos c-os seus roquetes,
antr'ó estoupo d'os foguetes
e o ripique d'as campás
Xa a porcesion recollida,

viñan pr-a cás os festeiros
c-os estógamos baldeiros,
y-escomenzaba a comida.
O pirmeiro prato, decote
era o caldo de repolo
que se tomaba c-un bolo
cocido drento d'ó pote.
Dimpois, viñan os cachelos,
o crabito, a carne asada,
os polos en empanada,
o raxo, o lacon con grelos,
a morcilla de piñós,
os moñoelos en aceite,
as chulas con viño ou leite
y-as ricas papas d'arrós:
todo moi ben remollado
con bó viño d'ó Riveiro,
sin faltar ó derradeiro
nosa copa d'ó Tostado.

Q'un bulto en cada mofrete,
de prato a prato, amodiño
erguias'ó meu padriño
para estalar un foguete;

y-o dar romate ó xantar,
botaba unha drinamita.

¡Santa Bárbara bendita
que maneira d'estoupar!

Logo de xantar sin presa,
a conto ven, conto vai,
os festeiros y-o meu pai,
botaban a sobremesa;
e cando baixaba o sol,
todos xuntos en manada,
íbamos á foliada,
pisand'ó céspede mol
d'ó turreiro de Buxarde,
ond'os mozos tabeiranos
beilaban todol-os anos
a muiñeira pol -a tarde.

¡Nunca o coadro esquencerei
cargado de lús e còres,
que d'a vida n -os albores
tantas veces contemprei!
As rapazas c-os mantelos,
os ricos dengues bordados,
longos pendentos dourados

y-á curra os panos marelos;
os mozos, curto o calzon,
negras polainas de lan
y-as castañetas n-a man,
beilando d'a gaita ó son;
de lado a parda monteira,
riba d'un banco, o gaiteiro
c-o bombo e tamborileiro,
ripinicando a muiñeira;
y-ò fondo, verdes pinales,
veigas, grupos de casiñas,
terras cubertas de viñas,
sembizosos carballeales,
frescos prados, craras fontes,
mil paxariños cantando,
y-o sol qu'esmaya, bicando
as crestas d'os altos montes!

O cerrar a noite, atrás
uns d'outros, todos marchaban,
e n-os aires resoaban
os atruxos e alalás.
¡Xa todo, todo pasou!
¡Adios, vida, lus, frescura,

d'aquel coadro de ventura
qu'a man d'o tempo borrou!

IV

D'a miña terra partin
n-a idá felis d'a inocencia,
e dimpois de longa ausencia,
xá feito un vello, volvin).
D'eso o meu cabelo debe
ser elocoente testigo:
¡marchou, roxo com' o trigo;
volveu, branco com' a neve!
Ó contemprar o meu povo,
sintinme desconsolado;
¡xa todo estaba cambeado!
¡aque!, era un mundo novo!
¡Envoltos antr' o misterio
y-en polvo xá convertidos,
todol-os seres queridos
probaban o cimeterio,

que cicais n-os seus rincós
tãmen enterradas tiña,
as costumes da terriña
e as antigas tradicións!

Á cãs, o dia cheguei
d'a patrona pol-a tarde,
y-ô turreiro de Buxarde
meus pasos encamiñei.
¡Que distinto tod'ó vin!
¡Aquel povo, n-era o méu!
¡Nin naide me coñeceu,
ni-eu á naide coñecin!
¡Xa non estaba o gaitreiro!
Unha murga estropeada,
con vos irta e destemprada,
case afundi a o turreiro;
y-os mozos de Tabeiron,
vistidos coma s'estila
antros gañapás d'a vila,
esquencendo a tradición;
d'a música ò *descompás*
beilaban o *agarradiño*,
facendo moi amodiño,

redicolos además.
¡Cand'aquel baile mirei
y-aquela múseca oin,
frio n-o corpo sintin,
e, non sei por qué...chorei!
¡Chorei, e cicais sería
ô ver con profunda pena,
qu'a miña patria pequena,
esfumábas'e morría!
Triste d'ali m'alexai,
e cheo de suidades,
pensando n-outras idades,
n-o camiño me sentei.
D'a aldraxosa murga, viña
hastra min o acento rouco,
e as tenebras pouc'a pouco
iban cobrindo a campiña.
De súpeto, aló, distante,
surdindo n-a escuridá
sintiuse un forte alalá
sano, rebusto, vibrante.
¡Descobrinme con fervor,
e radiante e xubiloso,

saudei o canto grandioso
d'o incónito trovador;
qu'a vos d'aquel peito rexo,
fina, cal clarin d'a guerra,
era a vos d'a patria terra
que dicia «Inda palpexo!»
Erguinme sin mais tardar,
un forte atruxo botei,
«¡Viva Galicia!» berrei,
e logo, botando á andar,
traspasado o curazon
c-as novedás qu'ali vin,
prá sempre me despedin
d'a festa de Tabeiron!

